

MUZEUM W PŁOCKU

Muzeum w Płocku mieści się w zabytkowym gmachu przy ul. Narutowicza 2. Na parterze eksponowany jest dział geologii z mineralogią, na I p. trzy działy: Archeologia Mazowska Płockiego, Historia Płocka i Fauna Polska.

Dział Historii Płocka został otwarty 8 kwietnia 1956 r. i z tego względu omówiony zostanie szerzej. Punktem wyjścia jest gablota, w której zgromadzone są najwcześniejsze zabytki archeologiczne posiadane przez Muzeum, oraz podana przypuszczalna data powstania Płocka na wiek VIII—IX n. e.

W gablocie następnej wystawione są najstarsze wiadomości o Płocku a mianowicie: wyjątki z Anonima Galla, pieczęcie i dokumenty.

Do ciekawszych eksponatów należą miecze krzyżackie z XIII w. wydobyte z Wisły pod Płockiem w r. 1915.

Po raz pierwszy został opracowany źródłowo plan Płocka z XIII w. z rozgraniczeniem miasta książęcego i biskupiego.

Mapa rozmieszczenia feudalnych dóbr biskupów płockich z XIII w. mówi o wpływach kościoła jako siły ekonomicznej.

Gablota 3 ukazuje zabytki dotyczące XIV i XV w. jak: pieczęcie, fotografia karty tytułowej praw mazowieckich, monety Ziemowita III bite w Płocku w XVI wieku, dokument Jana Olbrachta i inne oraz plan Płocka z XIV w. z ukazaniem dawnej linii muru Kazimierzowskiego w Płocku.

Data 1526 mówi o włączeniu Płocka do Korony po śmierci dwóch ostatnich ks. mazowieckich.

Mapa okolic Płocka z podaniem traktów handlowych ukazuje istotną przyczynę rozwoju Płocka we wczesnym średniowieczu.

Gablota 4 omawia dzieje Katedry. Plany, teksty, pieczęcie, dokumenty, sztychy ilustrują historię tego monumentalnego zabytku.

Następnie przechodzimy do historii zamku płockiego. Eksponowany jest jedynie plan sytuacyjny zamku z XVI w. wykonany przez arch. Szyllera. Na obrazach Aleksandra Gierymskiego i Zaboklickiego widzimy pozostałości zamku: jak wieża szlachecka, wieża zegarowa.

Gablota 5 ukazuje wyroby cechowe żelazne, zamki, klucze. Do ciekawych eksponatów należą drzwi żelazne renesansowe, prawdopodobnie pochodzące z kościoła farnego w Płocku.

Szereg przykładów kultury materialnej w. XVIII jak lampki oliwne, szczytce do gaszenia świec, grzebienie, kufle umieszczone są w gablocie 6.

Plan regulacyjny Płocka z 1803 r. mówi o założeniu nowej dzielnicy przeznaczonej dla kolonistów niemieckich.

W sali tej mamy 3 przykłady mebli: barokowy stół, XVIII wieczny kantorek i zegar, którego mechanizm, szafka na kolumnie, zostały wykonane w Płocku.

Następna sala daje obraz bogatego wnętrza mieszczańskiego z XIX w. a mianowicie: serwantki Ludwik Fjlip, z eksponowanym szkłem polskim i porcelaną korecką, fajansami nieborowskimi oraz wyrobami fabryki fajansów we Włocławku.

Stół z liram, kanapa i krzesła to Biedermaier polski. Do ciekawszych eksponatów należy fortepian o prostokątnym kształcie oraz serwantka z pasami polskimi.

Widok Płocka XIX w. z obrazem Wojciecha Gersona z r. 1852 ukazują Płock sprzed 100 laty.

W sali ostatniej znajduje się plan Płocka po regulacjach w XIX w. z nowym ośrodkiem handlowym na Nowym Rynku i umiejętnym wykorzystaniem walorów krajozobowych.

W gablocie 10 umieszczone dziennik, pieczęcie urzędowe województwa płockiego, księstwa warszawskiego i guberni płockiej, świadczą o ważnej roli Płocka w XIX w.

Następna gablota poświęcona jest pamięci powstańców 63 r. w Płocku i jego Naczelnikowi, Z. Padlewskiemu.

Historia ruchów robotniczych w Płocku zamyka okres od 1904 do 1944 r. Wykresy, fotografie czasopism dopełniają całości.

Portrety wybitnych działaczy płockich na polu kultury, nauki i sztuki, historia T.N.P. i Muzeum mówią o przeszłości miasta na niwie kultury. Do ciekawszych eksponatów należą portrety Rutskich Krzyżanowskiego, pisma H. Gawareckiego i rysunki Jurgensa.

Historia Płocka nie byłaby kompletna gdybyśmy w niej nie umieścili osiągnięć Polski Ludowej. Mamy tam więc kombajn zbożowy F.M.Ż. i statek „Wójcik” odremontowany przez Stocznię Rzeczną w Płocku.

W przyszłości projektuje się znaczne powiększenie Dz. Archeologii Mazowska Płockiego i otwarcie Dz. Etnograficznego. Jest to oczywiście uzależnione od uzyskania nowych pomieszczeń dla Muzeum.

NOTY I NOTKI

Janusz Odrowąż Pieniążek, „Nieznane puszkianum polskie”, Pamiętnik Teatralny 1955. Z. 2, str. 168—178”.

Studia nad Puszkimem w Polsce, prowadzone z rzetelnym pietyzmem przez Toporowskiego, wydobyły z zapomnienia tłumaczenie na język polski wiele utworów Puszkina. Nie był mu jednak znany rękopis Gustawa Zielińskiego pt. „Panna Włościanka”, przeróbka sztuki Puszkina.

Rękopis ten znajduje się w zbiorach Biblioteki im. Zielińskich i został omówiony w cytowanej pracy.

*

W najbliższych tygodniach ma się ukazać w sprzedaży przewodnik po Płocku pt. Płock i jego okolice, opracowany przez Czumińskiego i Jachnisa. Wydawnictwo będzie zawierało 80 stron druku małego formatu. Ostatni przewodnik po Płocku wydany był przez Towarzystwo Naukowe 33 lata temu, stracił dużo na aktualności i jest zresztą oddawna całkowicie wyczerpany.

Zapowiedziana jest książka wybitnego uczonego prof. J. Czekanowskiego pt. Sto lat antropologii polskiej 1856—1956. Antropologowie poza ośrodkami uniwersyteckimi.

Płock oczekuje pracy światowej sławy antropologa ze szczególnym zainteresowaniem, znajduje się w niej bowiem niewątpliwie rozdział o dr. Aleksandrze Macieży, wieloletnim prezesie Płockiego Towarzystwa Naukowego.

o

Biblioteka Kórnicka opracowuje materiały, dotyczące Andrzeja Krzyckiego i Jakuba Bucackiego, biskupów płockich z lat 1527—1541. Przy tej sposobności stwierdzono, że w Archiwum Diecezjalnym w Płocku znajdują się tzw. Acta Actorum pułtuskie (konsystorskie) z lat 1449—1700, Acta Actorum płockie (konsystorskie i kapitulne) również z tego okresu oraz Depositiones testium. Mimo luk w tych zbiorach, spowodowanych wojną, można znaleźć w Actach sporo szczegółów dotyczących rządów tych biskupów w diecezji płockiej.